

מבוא לשיר השירים – דף מקורות

משנה ידים ג', ה:

... כל כתבי הקדש מטמאין את הידים. שיר השירים וקהלת מטמאין את הידים. רבי יהודה אומר, שיר השירים מטמא את הידים, וקהלת מחלקת. רבי יוסי אומר, קהלת אינו מטמא את הידים ושיר השירים מחלקת. ... אמר רבי שמעון בן עזאי, מקבל אני מפי שבעים ושינים זקן ביום שהושיבו את רבי אלעזר בן עזריה בשיבה, ששיר השירים וקהלת מטמאים את הידים. אמר רבי עקיבא, חס ושלום, לא נחלק אדם מן שרואל על שיר השירים שלא תטמא את הידים, שאין כל העולם כלו כדאי ביום שנתן בו שיר השירים לשרואל, שכל הכתובים קדש, ושיר השירים קדש קדשים. ואם נחלקו, לא נחלקו אלא על קהלת. אמר רבי יוחנן בן יהושע בן חמיו של רבי עקיבא, כדברי בן עזאי כך נחלקו וכן גמרו:

אבות דרבי נתן א', ד:

בראשונה היו אומרים, משלי שיר השירים וקהלת גנוזים היו, שהם היו אומרים משלות ואינם מן הכתובים, ועמדו וגנוזו, עד שבאו אנשי כנסת הגדולה ופירשו אותם.

תוספתא סנהדרין (צוקרמנדל) י"ב, י:

ר' עקיבא או' המנענע קולו בשיר השירים בבית המשתאות ועושה אותו כמין זמר אין לו חלק לעולם הבא.

סנהדרין ק"א ע"א:

תנו רבנן: הקורא פסוק של שיר השירים ועושה אותו כמין זמר, והקורא פסוק בבית משתאות בלא זמנו - מביא רעה לעולם. מפני שהתורה חוגרת שק, ועומדת לפני הקדוש ברוך הוא, ואומרת לפניו: רבונו של עולם! עשאוני בניך ככנור שמנגנין בו לצים.

יחסי ה' וישראל

אהבה: (בראשית כ"ט, יח: "וַיֵּאָהֲבָה יַעֲקֹב אֶת רָחֵל")

דברים ו', ה: "וַיֵּאָהֲבָה אֶת ה' אֱלֹהֶיהָ בְּכָל לֵבָהּ וּבְכָל נַפְשָׁהּ וּבְכָל מַאֲדָהּ:"

חשק: (דברים כ"א, יא: "וַיֵּרָאֵיהָ בְּשִׁבְיָהּ אֵשֶׁת יִצְחָק וַחֲשָׁקָהּ בָּהּ וַלְקַחְתָּ לָּךְ לְאִשָּׁה:")

דברים י', טו: "כִּי בְּאַהֲבַתֶּיךָ חֲשָׁה ה' לְאַהֲבָהּ אוֹתָם וַיִּבְחַר בְּזֶרְעָם אַחֲרֵיהֶם בְּכֶם מִכָּל הָעַמִּים..."

דבק: (ברא' ב', כד: "עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד:")

דברים י"א, כב: "לְאַהֲבָהּ אֶת ה' אֱלֹהֶיכֶם לְלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו וּלְדַבְּקָהּ בּוֹ:"

בעל: (דברים כ"ד, א: "כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָעֵלָהּ..."

ישעיהו נ"ד, ה: "כִּי בַעֲלֶיךָ עֲשִׂיךָ ה' צְבָאוֹת שְׁמוֹ וְגִאֲלֶיךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי כָל הָאָרֶץ יִקְרָא:"

קנא: (במדבר ה', יד: "וַיַּעֲבֹר עָלָיו רִיחַ קִנְיָה וְקִנְיָה אֶת אִשְׁתּוֹ וְהוּא נִטְמָא..."

שמות ל"ד, יד: "כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵר כִּי ה' קִנְיָ שְׁמוֹ אֵל קִנְיָ הוּא:"

זנה: (במדבר כ"ה, א: "וַיִּשָּׁבֵב יִשְׂרָאֵל בְּשָׂטִים וַיַּחֲלֶה הָעָם לְזָנוֹת אֵל בָּנוֹת מוֹאָב:")

ירמיהו ג', א: "לֹא־מָר הָיוּ שְׁלַח אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְהִלָּכָה מֵאֵתוֹ וְהִקְיָה לְאִישׁ אֲחֵר הַיּוֹשֵׁב אֶלֶיָּה עוֹד הָלֹא חָנוּף

תִּחַנֵּף הָאָרֶץ הַהִיא וְאֵת זִנִּית רַעִים רַבִּים וְשׁוֹב אֵלַי נָאִם ה':"

הרמב"ם (הלכות תשובה י', ג):

וכיצד היא האהבה הראויה הוא שיאהב את ה' אהבה גדולה יתירה עזה מאוד עד שתהא נפשו קשורה באהבת ה' ונמצא שוגה בה תמיד כאלו חולה חולי האהבה שאין דעתו פנויה מאהבת אותה אשה והוא שוגה בה תמיד בין בשבתו בין בקומו בין בשעה שהוא אוכל ושותה, יתר מזה תהיה אהבת ה' בלב אוהביו שוגים בה תמיד כמו שצונו בכל לבבך ובכל נפשך, והוא ששלמה אמר דרך משל כי חולת אהבה אני, וכל שיר השירים משל הוא לענין זה.

הרס"ג בהקדמתו לשה"ש (מהדורות קאפח עמ' כו):

ראיתי בני אדם מתעניינים בו ומפרשים אותו וראוי הוא באמת לכך. לפי שהוא דומה למנעול שאבד מפתחו או למרגלית שעלה על כל מחיר.

ראב"ע בהקדמתו לשיר השירים:

זה הספר נכבד וכולו מחמדים ואין בכל שירי שלמה המלך חמשה ואלף כמוהו על כן כתוב שיר השירים אשר לשלמה כי זה השיר מעולה מכל השירים אשר לשלמה ובו סוד סתום וחתום ... ואל תתמה בעבור שהמשיל כנסת ישראל לכלה והמקום דודה כי כן דרך הנביאים ... וחלילה חלילה להיות שיר השירים בדברי חשק כי אם על דרך משל ולולי גודל מעלתו לא נכתב בסוד כתבי הקדש ואין עליו מחלוקת כי הוא מטמא את הידים - ולהיותו בדרכיו תמים פירשתי שלשה פעמים, בפעם ראשונה, אגלה כל מלה צפונה, ובפעם השניה יהיה משפטו, על דרך פשוטו, ובפעם השלישית יהיה מפורש, על נתיבות המדרש: הפעם הראשונה... ובעבור שיש בספר הזה מלות קשות הואלתי לבאר אותם בתחילה ואחר כך אבאר עניני המשל והנמשל בו: הפעם השנית; לא יתכנו דברי חשק במדינה לעיני כל הרואים על כן הוא המשל נערה אחת קטנה מאד שאין לה עדיין שדים היתה נוטרת כרם וראתה רועה עובר ונפל החשק בלב כל אחד מהם: הפעם השלישית; אין למעלה ממדרש שיר השירים שדרשו רבותינו ז"ל לכן כאשר ראיתי גדולים ועמודי עולם עשו גם הם דרש והוסיפו וגרעו גם אני יצאתי בעקבותיהם... ועתה אחל לפרש על פי אשר תשיג ידי, ואתחנן לאל בכל מאד, היודע סודי, להחכים כבודי, והוא יהיה עמדי: